

Cel projektu: Projekt ma na celu zbadanie w jaki sposób film i wideo eksperymentalne – ze szczególnym uwzględnieniem twórczości kobiet oraz czarnych i afro-amerykańskich artystów – podejmuje tematykę zwierząt poprzez odwoływanie się do materialności medium filmowego i konwencji tradycyjnie związanych z ekokinem z perspektywy studiów nad zwierzętami i zwrotu cielesnego w filmie awangardowym. Przeciwwstawiając się zjawisku antropomorfizacji zwierząt na ekranie, filmy eksperymentalne często nie przedstawiają zwierząt z punktu widzenia antropocentryzmu, ale nadają im bardziej niezależny i/lub ambiwalentny status, jednocześnie kierując uwagę widza na fizyczność celuloиду, w wyniku czego zwierzę staje się prawdziwym podmiotem obrazu filmowego, a nie tylko obiektem, symbolem lub metaforą. Projekt zakłada, że podczas gdy coraz więcej produkcji filmowych decentralizuje człowieka, pogłębiając i komplikując jego wielopłaszczyznową relację ze zwierzętami, eksperymentalne ekokino eksponuje zwierzęce spojrzenie (animal gaze) i eliminuje granice między człowiekiem, a zwierzęciem, czasami zrównując ich status na poziomie reprezentacji i cielesności fauny, flory, gatunku ludzkiego i taśmy filmowej. Innym celem projektu jest zdefiniowanie konwencji gatunkowych i poszerzenie stanu wiedzy na temat filmów o zwierzętach w ramach eksperymentalnego ekokina oraz sposobu, w jaki odnoszą się one do głównych problemów związanych z kryzysem zwierząt (animal crisis) i działalnością człowieka w antropocenie, w szczególności masowego wymierania gatunków zwierząt, niszczenia siedlisk, pandemii i zmian klimatycznych, wskazując tym samym na potrzebę przewartościowania naszego dotychczasowego systemu wartości i działań ukierunkowanych na środowisko. Projekt wypracuje również unikalne podejście metodologiczne, które połączy kluczowe elementy studiów nad zwierzętami i zwrotu cielesnego w filmie awangardowym w relacji do najnowszych teorii i koncepcji w ekokrytyce filmowej, takich jak spojrzenie zwierzęce i wegańskie, ekofeminizm, ekologia queer, eko-męskość (męskość przyjazna dla środowiska), kino-empatia i kino roślinne (vegetal cinema).

Badania, które będą przeprowadzane w projekcie: Badanie obejmie zebranie i wybór źródeł teoretycznych na pograniczu ekokrytyki filmowej, studiów nad zwierzętami i teorii filmu awangardowego, materiału źródłowego/filmowego (50-60 tytułów) oraz materiału archiwalnego w celu opracowania podejścia metodologicznego projektu i tła historyczno-kulturowego projektu. Zostanie ono przeprowadzone w wiodących i największych ośrodkach, archiwach, uniwersytetach i instytucjach sztuki zajmujących się konserwacją, dystrybucją, ekspozycją i udostępnianiem filmów awangardowych i zbiorów związanych z historią, krytyką i praktyką (eko)kina eksperymentalnego. Analiza źródeł teoretycznych projektu oraz materiału źródłowego i archiwalnego z wykorzystaniem wcześniej przygotowanej metodologii pozwoli na opracowanie planowanych publikacji, wystąpień konferencyjnych oraz programów specjalnych na festiwalach filmów eksperymentalnych i innych wydarzeniach popularyzujących wyniki badania.

Powody podjęcia danej tematyki badawczej: Pomimo niestabnej popularności studiów nad zwierzętami, brak badań o charakterze przekrojowym dotyczących obrazu zwierząt i relacji człowiek-zwierzę w amerykańskim eksperymentalnym ekokinie. Innym powodem podjęcia niniejszej tematyki badawczej jest niewielka liczba źródeł definiujących konwencje eksperymentalnego ekokina i oferujących usystematyzowaną i pogłębioną analizę twórczości artystów związanych z tym nurtem, szczególnie w kontekście kryzysu zwierząt i zmian środowiska w antropocenie. Projekt odpowiada zatem na rosnące zapotrzebowanie na pojawienie się publikacji z gatunku eksperymentalnego ekokina i filmów o zwierzętach oraz poszerzenie stanu wiedzy na ten temat w dyskursie naukowym współczesnego filmoznawstwa i studiów nad zwierzętami. Oprócz wypełnienia niewątpliwej luki w ww. dziedzinach, projekt przyczyni się również do zdynamizowania badań nad bogatą, choć w dużej mierze nieopisaną z punktu widzenia dyskursu akademickiego i popularno-naukowego twórczością kobiet oraz czarnych i afro-amerykańskich artystów, jak również do „odkrycia” i popularyzacji wielu mało znanych dzieł reżyserów i reżyserów związanych z analizowanym nurtem kina. Wyniki projektu wpłyną także na rozwój krytyki filmowej, przede wszystkim poprzez interdyscyplinarne podejście metodologiczne łączące zwrot cielesny w filmie awangardowym i studiach nad zwierzętami z najnowszymi teoriami i koncepcjami w ekokrytyce filmowej i współczesnym filmie eksperymentalnym.

Wyniki badań: Bezpośrednim rezultatem grantu będzie publikacja kilku artykułów w wysokopunktowanych czasopismach i/lub rozdziałów w tomach zbiorowych wydanych przez prestiżowe wydawnictwa naukowe i akademickie oraz złożenie propozycji monografii na podstawie opracowanego manuskryptu do jednego z wydawnictw z Poziomu II wykazu MEiN (np. Routledge Human-Animal Studies, Brill Human-Animal Studies, University of Chicago Press Animal Lives).